

Uroczystość nadania geologowi górniczemu prof. dr. hab. inż. Krystianowi Probierzowi doktoratu honoris causa na Uniwersytecie Technicznym – Ostrawa, 16.11.2010

16 listopada 2010 r., w przeddzień święta Republiki Czeskiej – Dnia Walki o Wolność i Demokrację upamiętniającego walki studentów z lat 1939 oraz 1989 z nazistowskim i komunistycznym reżimem – odbyła się w Ostrawie podniosła ceremonia.

Podczas uroczystego posiedzenia senatu Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (Wyższa Szkoła Górnicza – Uniwersytet Techniczny w Ostrawie; VŠB-TUO) przyznała prof. dr. hab. inż. Krystianowi Probierzowi, od 35 lat związanemu z Wydziałem Górnictwa i Geologii Politechniki Śląskiej w Gliwicach, tytuł doktora honoris causa. Nadanie godności, które odbyło się w auli VŠB-TUO, zostało poprzedzone przedstawieniem sylwetki naukowej laureata.

Profesor Krystian Probiez urodził się 24 grudnia 1950 r. w Chorzowie, jest absolwentem tamtejszego Technikum Górniczego, studia wyższe o specjalności geologia górnicza ukończył na Wydziale Geologiczno-Poszukiwawczym Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie w 1974 r. Po studiach podjął pracę na ówczesnym Wydziale Górniczym Politechniki Śląskiej, na którym w 1982 r. uzyskał stopień doktora za pracę pt. *Zmienność jakości węgla w złożach kopalń Borynia, Manifest Lipcowy i XXX-lecie PRL na tle budowy petrograficznej pokładów*, zaś w 1990 r. stopień naukowy doktora habilitowanego za rozprawę pt. *Wpływ metamorfizmu termalnego na stopień uwęglenia i skład petrograficzny pokładów węgla w obszarze Jastrzębia (GZW)*. Krystian Probiez, który tytuł profesora nauk technicznych uzyskał w 2004 r., jest profesorem zwyczajnym Politechniki Śląskiej w Gliwicach, i piastuje (od 2006 r.) stanowisko dyrektora Instytutu Geologii Stosowanej, które objął w związku z przejściem na emeryturę śp. prof. Wiesława Gabzdyla. Wcześniej, w latach 1990–1993 oraz 1996–2002, był prodziekanem ds. organizacji Wydziału Górnictwa i Geologii, zaś w latach 2002–2008 dziekanem tego wydziału. Obecnie prof. Probiez pełni obowiązki wiceprzewodniczącego Komitetu Górnictwa PAN, jest członkiem Komitetu Zrównoważonej Gospodarki Surowcami Mineralnymi PAN, Rady Naukowej Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN w Krakowie oraz Rady Naukowej Międzynarodowego Centrum Dokumentacji i Badań nad Dziedzictwem Przemysłowym dla Turystyki w Zabru. Zajmuje się geologią górniczną i złożową, geologią basenów węglonośnych, petrologią węgla (geneza, metamorfizm i budowa petrograficzna węgla oraz organicznej substancji rozproszonej), monitoringiem jakości węgla w złożach i procesach przeróbki węgla, czystymi technologiami węglowymi, gospodarką zasobami surowców mineralnych (bezpieczeństwo surowcowe i energetyczne), geotermiką i ziemskim polem ciepła, a także bezpieczeństwem pracy w górnictwie, prawem górnictwem i geologicznym oraz sozologią górnictwem i geoturystyką. Krystian Probiez odkrył złożo antracytu występujące pośród węgli koksowych w rejonie Jastrzębia. Jest również autorem lub współautorem ponad 1000 prac naukowych, w tym 290 publikacji, 11 książek, 85 prac naukowo-badawczych,

Ryc. 1. Profesor Krystian Probiez po wręczeniu dyplomu doktora honoris causa przez JM Rektora VŠB-TUO prof. Ing. Ivo Vondráka, CSc. Fot. z archiwum K. Probierza

185 ekspertyz, opinii, recenzji etc. oraz 181 referatów naukowych z zakresu górnictwa i geologii inżynierskiej oraz geologii złóż. Opracował oryginalne plany studiów na specjalności geoturystyka oraz gospodarka wodna. Jest promotorem 9 prac doktorskich (w tym doktoratu honoris causa), 53 prac magisterskich oraz recenzentem 37 prac doktorskich, habilitacyjnych, wniosków o stanowisko i tytuł profesora oraz doktora honoris causa. Prowadził wykłady na wydziałach górniczych i geologicznych wielu uczelni wyższych, m.in. na VŠB-TUO (Czechy), na uniwersytetach w Hanoi (Wietnam), Vigo, Oviedo i Madrycie (Hiszpania), La Serenie i Antofagasta (Chile), Sofii (Bułgaria) oraz w Wyższej Technicznej Szkole Zawodowej w Bochum i na Akademii Górniczej we Freibergu (Niemcy). Jest wykładowcą Uniwersytetu Otwartego Wszechnicy Zabrzeńskiej, popularyzatorem nauki, organizatorem 25 giełd minerałów, skał i skamieniałości oraz autorem lub współautorem 16 wystaw geologicznych.

Laureat współpracę z uczelnią w Ostrawie rozpoczął w 1989 r., gdy jednym z recenzentów jego habilitacji został prof. Miloslav Dopita z VŠB-TUO. Profesor Probiez często przebywał na ostrawskiej uczelni, prowadził wykłady i wygłaszał referaty naukowe, współpracował również z innymi czeskimi instytucjami naukowymi, takimi jak

laboratorium badań węgla i koksu w Vitkowicach, Instytut Geoniki Czeskiej Akademii Nauk w Ostrawie i Brnie, Uniwersytet Karola w Pradze, Agencja Grantów Republiki Czeskiej. Wielokrotnie publikował rezultaty swoich prac w czeskich wydawnictwach, m.in. w *Acta Montana, Documenta Geonica, Věstník Českého geologického ústavu*. Od 2000 r. przez dwie kadencje był również członkiem rady naukowej Wydziału Górniczo-Geologicznego VŠB-TUO.

Ceremonię wręczenia tytułu dr. h. c., która odbywała się w języku łacińskim, poprzedziło uroczyste ślubowanie kandydata. Po spełnieniu wszelkich formalnych wymogów Jego Magnificencja Rektor VŠB-TUO prof. Ing. Ivo Vondrák, CSc., wręczył prof. Krystianowi Probierzowi dyplom doktora honoris causa a następnie udekorował go medalem (awers – godło uczelni, rewers – podobizna Georgiusa Agricoli, wstęga w barwach narodowych Republiki Czeskiej).

Z dyplomu doktora honoris causa wynika, że tytuł ten przyznano prof. Krystianowi Probierzowi za działalność dydaktyczną i naukową twórczy wkład w rozwój nauk górniczych i geologicznych w zakresie geologii stosowanej oraz za wieloletnią współpracę z Wydziałem Górniczo-Geologicznym Uniwersytetu Technicznego w Ostrawie, z okazji Jubileuszu tego wydziału.

Krystian Probierz podziękował JM Rektorowi i społeczności akademickiej VŠB-TUO za przyznanie mu najwyższej godności akademickiej i zwrócił uwagę na powiązanie swojego życia zawodowego i naukowego z trzema uczelniami: Politechniką Śląską w Gliwicach, AGH w Krakowie oraz z VŠB-TUO, ułożonymi na krańcach Górnośląskiego Zagłębia Węglowego i tworzącymi „trójkąt wiedzy i nauki”. Jego zdaniem w dobie globalizacji byłoby grzechem nie wykorzystać w pełni możliwości rozwoju współpracy naukowej i dydaktycznej tych uczelni, zresztą życie i tak by to na nas wymusiło. Podkreślił również cechy, które współpracę w ramach UE ułatwiają – m.in. podobny język i wzajemne zrozumienie oraz bardzo dobre uzupełnianie się w wielu dziedzinach.

Profesor K. Probierz wspominał także o historii uczelni, która została założona w 1849 r. w Przybramie, oraz o rewolucji przemysłowej w XIX w. Nawiązał również do aksamitnej rewolucji z 1989 r., której był częściowo świadkiem, oraz zachodzącej współcześnie rewolucji związanej z tworzeniem podstaw społeczeństwa informatycznego. Poprzednie rewolucje wiązały się głównie z rozwojem na europejskich uczelniach wydziałów górniczych, hutniczych i innych, związanych z przemysłem ciężkim. Na pytanie, czy wydziały te mają szanse rozwijać się nadal w dobie rewolucji informatycznej, udzielił twierdzącej odpowiedzi, bowiem postęp nowych technologii i większe poszanowanie energii spowodują, że zmiany zajdą jedynie w „rankingu” najważniejszych dotychczas surowców mineralnych, także nośników energii. Nadal bardzo ważne będzie zapewnienie bezpieczeństwa surowcowego, w tym energetycznego. Nośniki energii, których używano dotychczas, będą nadal stosowane, większego znaczenia nabiorą jednak niekonwencjonalne źródła energii – np. energia geotermalna, słoneczna, wiatrowa, ciężka ropa naftowa, gaz niekonwencjonalny (być może łupkowy) i ogniwa paliwowe. Nasza cywilizacja zawsze potrzebowała energii i surowców, i nadal będzie ich potrzebować. Także węgla, o którym na wykładach profesor mówi studentom, że jest to tani, bezpieczny i niezawodny nośnik energii.

Podczas swojego wystąpienia profesor przypomniał o tym, że nowe technologiai potrzebują nowych surowców.

Ryc. 2. Dyplom Doctora Honoris Causa. Fot. z archiwum K. Probierza

Oprócz Fe, Cu, Pb i Zn będziemy więc potrzebowali także tzw. surowców mineralnych II generacji. Jako przykład podał informację, że w latach 80. XX w. chip do komputera produkowano na bazie ok. 12 minerałów, a obecnie do ich produkcji stosuje się ok. 60 różnych minerałów. Na tych surowcach opiera się produkcja w przemyśle elektronicznym, a także wytwarzanie produktów nowoczesnych działów ceramiki, chemii, metalurgii oraz mechaniki precyzyjnej, która wykorzystuje m.in. kryształy syntetyczne kwarcu. Stosowanie tych surowców stało się możliwe m.in. dzięki osiągnięciom fizyki ciała stałego, krystalochemii, mineralogii i petrologii w zakresie lepszego rozpoznawania struktury minerałów i skał, oraz dzięki dokonaniom inżynierii materiałowej.

Surowce (minerały) II generacji (zawierające m.in. tantal, ind, gal, lit, samar, neodym) są niezbędne w nanotechnologii, produkcji telefonów komórkowych, procesorów, telewizorów z płaskim ekranem, przechowywania energii, wytwarzania magnesów etc. Występują zazwyczaj rzadko i w małych ilościach, a ich znalezienie nie jest sprawą prostą. Do tego potrzeba odpowiedniej wiedzy, naukowców, uczelni i studentów. Konieczne jest także prowadzenie przez geologów badań naukowych w zakresie poszukiwań złóż, oraz przez górników – w zakresie ich wydobywania oraz przeróbki.

Profesor Krystian Probierz podkreślił również w swoim wystąpieniu możliwość wystąpienia zagrożeń związanych z globalizacją, takich jak monopolizacja zasobów strategicznych surowców, utrudnienia w dostępie do nich, koncentracja wydobycia niektórych surowców w skali światowej oraz duże uzależnienie krajów UE od importu surowców mineralnych.

W tej niecodziennej uroczystości wzięło udział, oprócz najbliższej rodziny profesora, także wielu rodaków, m.in. prof. Jan Ślusarek prorektor Politechniki Śląskiej, kolegium dziekańskie macierzystego wydziału prof. Probierza z dziekanem prof. Marianem Dolipskim na czele oraz delegacja przedstawicieli przemysłu, w tym wiceprezes Zarządu Kompanii Węglowej Marek Uszko. Przedstawiciele z Polski byli bardzo widoczni, bowiem z tłumu wyróżniaty ich galowe stroje górnicze. Na ceremonii nie mogło zabraknąć również licznej grupy wychowanków profesora, dyplomantów, doktorantów i wypromowanych przez niego doktorów, zaś jeden z nich pozwolił sobie o tym napisać.

Marek Marcisz